

Overlægeforeningens Arbejdsvilkårsundersøgelse 2020

DEL IV

Travlhed og personalemangel betyder for
tidlig udskrivning, aflysninger og
genindlæggelse af patienter

Travlhed og personalemangel betyder for tidlig udskrivning, aflysninger og genindlæggelse af patienter

Dette er fjerde delrapport fra Overlægeforeningens arbejdsvilkårsundersøgelse. Den viser, at flertallet af overlæger oplever, at der mangler personale, og at det går ud over patienterne, fordi mange bliver for tidligt udskrevet eller får aflyst deres aftaler, ligesom kliniske retningslinjer og basale kvalitetskrav bliver tilsidesat pga. økonomi:

- 7 ud af 10 (70%) oplever, at der ikke er personale nok i forhold til antal patienter og opgaver
- 4 ud af 10 (44%) oplever at måtte udskrive patienter, før de er klar
- 5 ud af 10 (55%) vurderer, at patienter bliver genindlagt, fordi de blev for tidligt udskrevet
- 6 ud af 10 (66%) oplever at måtte aflyse patienter
 - halvdelen af disse oplever det dagligt eller ugentligt
- 7 ud af 10 (68%) oplever overbelægning
- 1 ud af 10 (9%) oplever at kliniske retningslinjer bliver tilsidesat pga. økonomi
- 1 ud af 10 (14%) oplever at basale kvalitetskrav bliver tilsidesat pga. økonomi

Om undersøgelsen

2.121 overlæger svarede i oktober og november 2020 på Overlægeforeningens arbejdsvilkårsundersøgelse. Det svarer til 34,6 procent af de 6.122 læger, som fik spørgeskemaet.

Alle er ansat på sygehuse. Langt de fleste (77%) efter overenskomsten for overlæger. 16% er specialeansvarlige overlæger, og 7% er ledende overlæger. Medmindre andet er angivet, omfatter tallene i denne rapport alle tre grupper af overlæger, og både overlæger der arbejder fuldtid og nedsat tid i deres hovedbeskæftigelse.

Hovedtal baserer sig på svar fra alle respondenter, mens udtræk for specialer i appendiks kun omfatter besvarelser, hvor respondenter har opgivet speciale.

Alle dataanalyser er foretaget på et anonymiseret datasæt. Overordnet betragtes undersøgelsens besvarelser og konklusioner som meget valide og repræsentative for arbejdsmiljøet blandt Overlægeforeningens medlemmer. Det gælder også tal segmenteret på regioner og specialer.

Forbehold for ændringer fra 2019 til 2020

Spørgsmålene i denne rapport blev også udsendt foråret 2019. I modsætning til 2019-undersøgelsen har respondenterne i 2020 haft mulighed for at svare "ikke relevant" til spørgsmålene om, hvad travlhed betyder for indlagte patienter. Den svarmulighed har læger, som ikke har patienter indlagt, forventeligt benyttet. Disse svar er frasorteret i rapporten, fordi det giver et mere retvisende billede af situationen for overlæger, der arbejder på afdelinger med indlagte patienter. Det betyder, at forskellen til 2019 kan blive statistisk forstørret, fordi lægerne dengang ikke havde mulighed for at svare 'ikke relevant' og derfor sandsynligvis har svaret 'nej' eller 'ved ikke'.

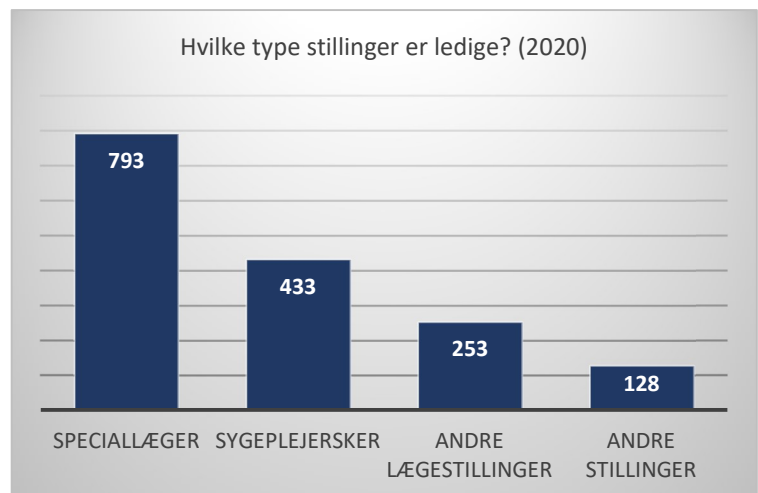
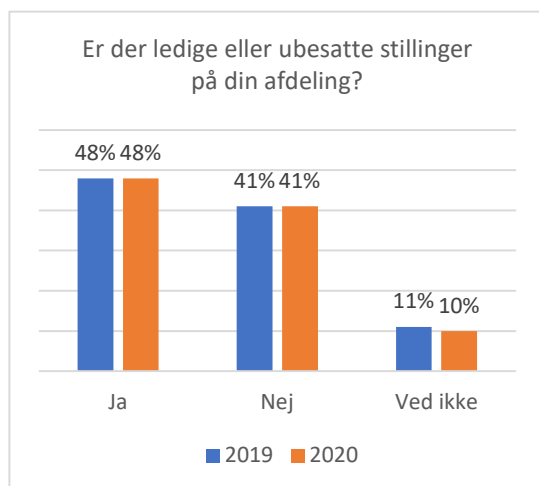
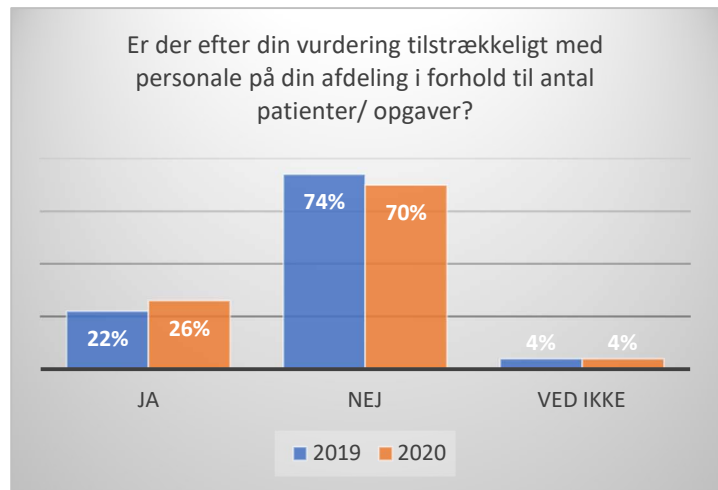
Dertil kommer at 2020-undersøgelsen har været foretaget under covid-19. Derfor fokuserer analysen her primært på 2020 tallene, mens 2019 tallene også er gengivet i graferne.

Syv ud af ti mangler kolleger

I vinteren 2020 vurderer syv ud af ti overlæger (70%), at der ikke er personale nok på deres afdeling i forhold til antallet af patienter og opgaver.

Kun hver fjerde (26%) vurderer, at der er strækkeligt med personale.

Samtidig fortæller fem ud af ti (48%), at der er ubesatte stillinger på deres afdeling. Flest overlæger (793) peger på at der er ledige speciallægestillinger og (433) på ledige stillinger som sygeplejersker¹.

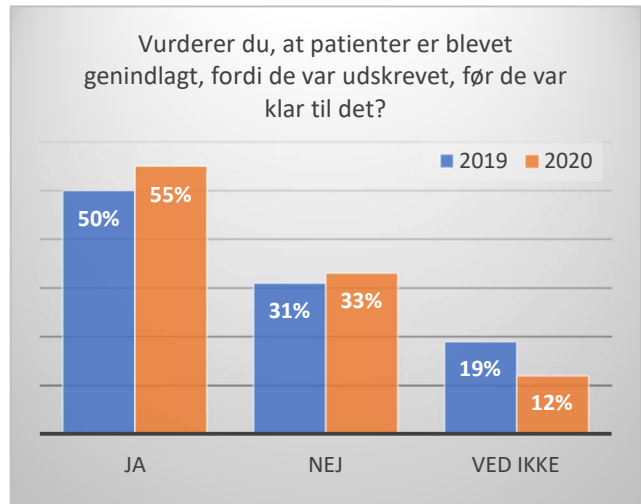
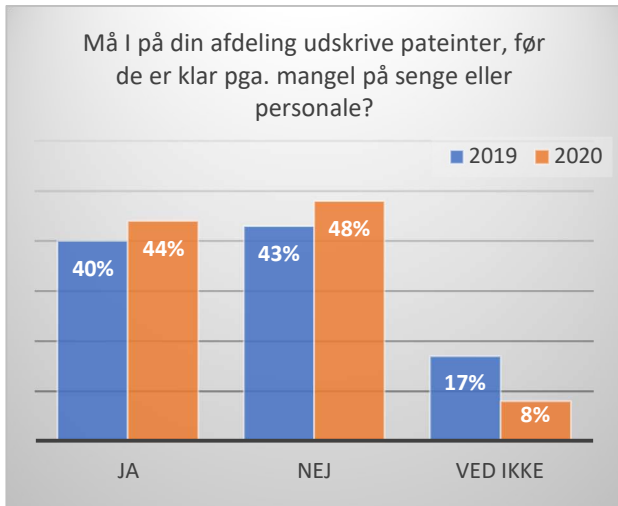

1. Travlhed går ud over patienter²

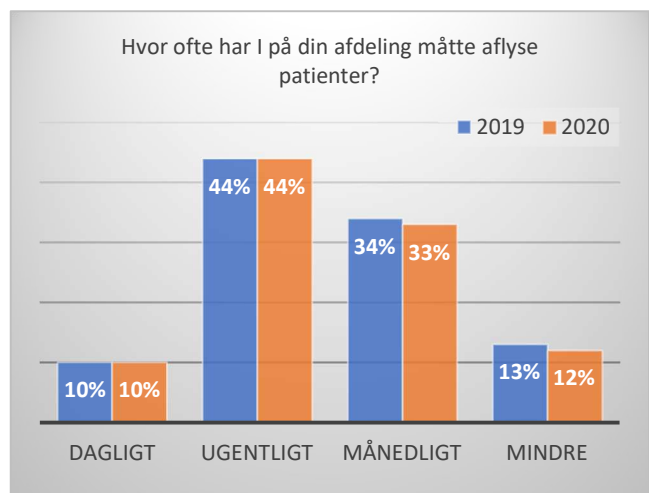
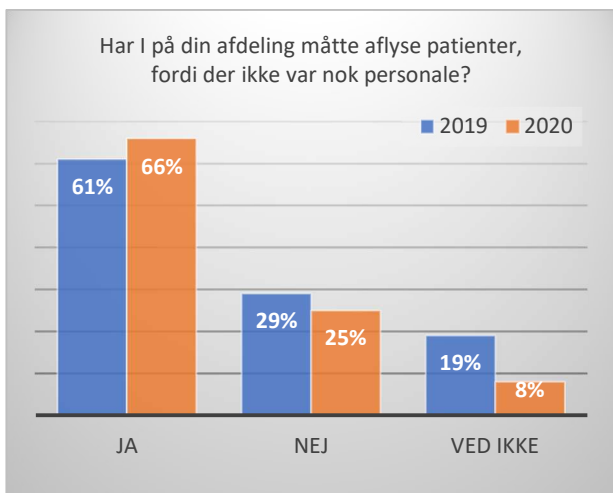
Næsten halvdelen (44%) af overlægerne oplever, at afdelingen må udskrive patienter, før de er klar på grund af mangel på senge og personale. Fem ud af ti (55%) vurderer, at patienter bliver genindlagt, fordi de var udskrevet, før patienten var klar.

¹ I fritext nævnes også bioanalytiker, sekretærer, ledende overlæger, psykologer, jordemoder, SOSU, radiografer, socialrådgivere, overlæger, portører, DJØF eller akademisk, forskningspersonale, fysikere, laboranter, professorater, it-tekniker, tværfaglig kontaktperson, uddannelseskoordinatorer.

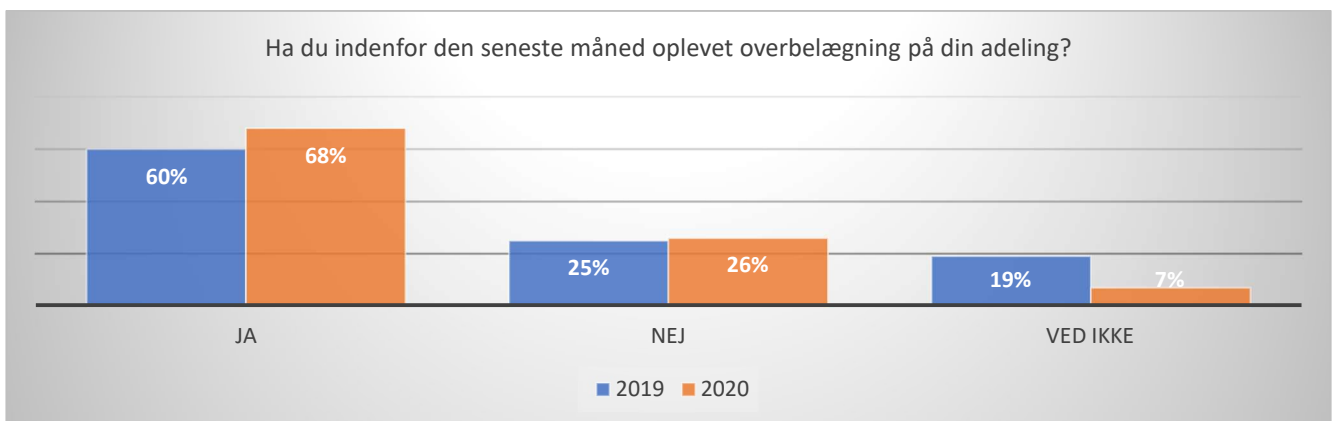
² I det følgende adskiller 2020-tallene sig fra 2019 ved, at respondenter i 2020 har haft mulighed for at svare ikke relevant. Se uddybning i indledning, side 2.

Samtidig oplever seks ud af 10 (66%), at man på afdelingen må aflyse patienter, fordi der ikke er nok personale. For halvdelen af dem (54%) sker det dagligt eller ugentligt.

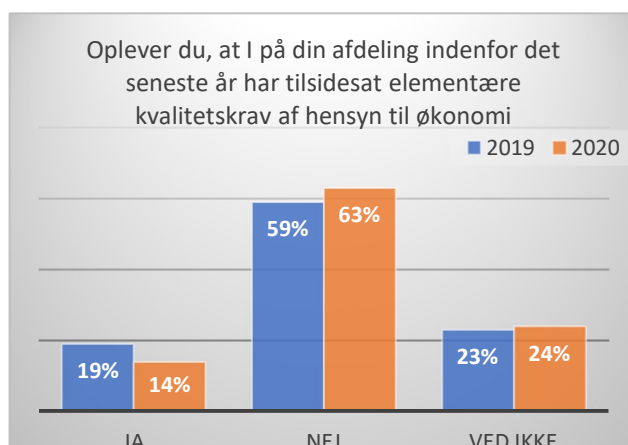
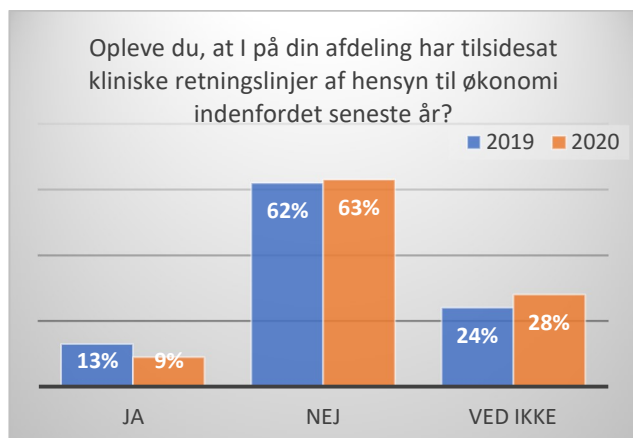

Endelig angiver 7 ud af 10 (68%) at de har oplevet overbelægning på afdelingen indenfor den seneste måned. Kun hver fjerde (26%) har ikke oplevet overbelægning.

Retningslinjer tilsidesættes af hensyn til økonomi

Knap hver tiende overlæge (9%) har oplevet, at afdelingen har tilsidesat kliniske retningslinjer det seneste år af hensyn til økonomi. Samtidig oplever cirka hver tiende (14%), at afdelingen har tilsidesat elementære kvalitetskrav af hensyn til økonomien det seneste år.

I fritekst forklarer overlægerne, at tilsidesatte retningslinjer bl.a. om:

- "Vi skærer løbende på behandlingspakkernes indhold"
- "Effektiv smertebehandling tilsidesættes om natten og udskydes til dagstiden. Der mangler personale, og det er billigere at behandle om dagen end om natten"
- "Vi har for lille operationskapacitet. Akutte patienter tages af programmet for mere akutte patienter".
- "Alt. Det er umuligt at opfylde med mange akutte patienter og overbelægning".
- "Vi kan ikke nå at indkalde patienter til visiterende samtale indenfor 10 dage efter henvisning. Vi har patienter, som lider og dør på venteliste".
- "Hyppighed af kontroller sættes længere ned end det anbefalede"

I fritekst forklarer overlægerne, at tilsidesatte kvalitetskrav bl.a. handler om:

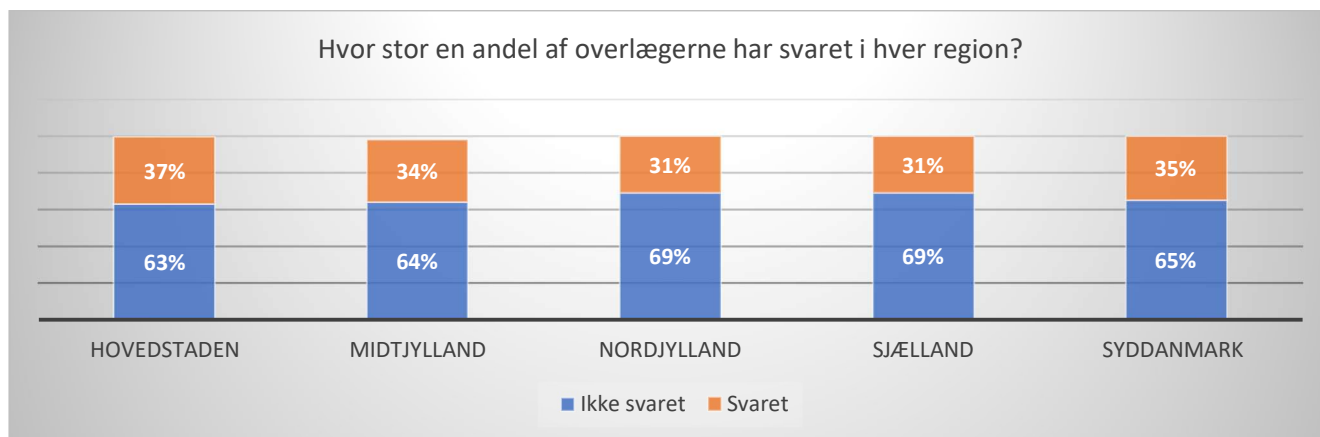
- "Information er den vigtigste enkeltfaktor for at patienter føler, at de har fået en ordentlig behandling. Ved manglende tid, er det det, du skærer væk. Så de bliver korrekt behandlet, men de ved det ikke og kender ikke deres sygdom ordentlig".
- "Patienter flyttes pga. pladssituation. Instrukser udfærdiges ikke og opdatering kan ikke nås. Administrativt arbejde udføres ikke pga. tidspres. Undervisning af yngre kolleger er nødtørftig. Flytning af personale mellem forskellige opgaver betyder, at patienter møder læger, som ikke er specialister på området".
- "Forlængede svartider. Patienter bliver kastebold mellem afdeling og afsluttes tidligt til egen læge. Manglende kontinuitet i kontakt mellem patient og specifik behandler. Få farlige episode, men generelt svært at levere et anstændigt serviceniveau, som man selv ville ønske som patient". "Pres for udskrivelser. Oplever at den 'leverede kvalitet' er generelt faldende. Føler pres for hele tiden at indgå kompromisser vedr. udskrivelsestidspunkter, kadence for ambulante kontrol, tid til udredning af komplekse patienter".

Appendiks

I det følgende er tallene gennemgået for hhv. regioner og specialer.

Regioner

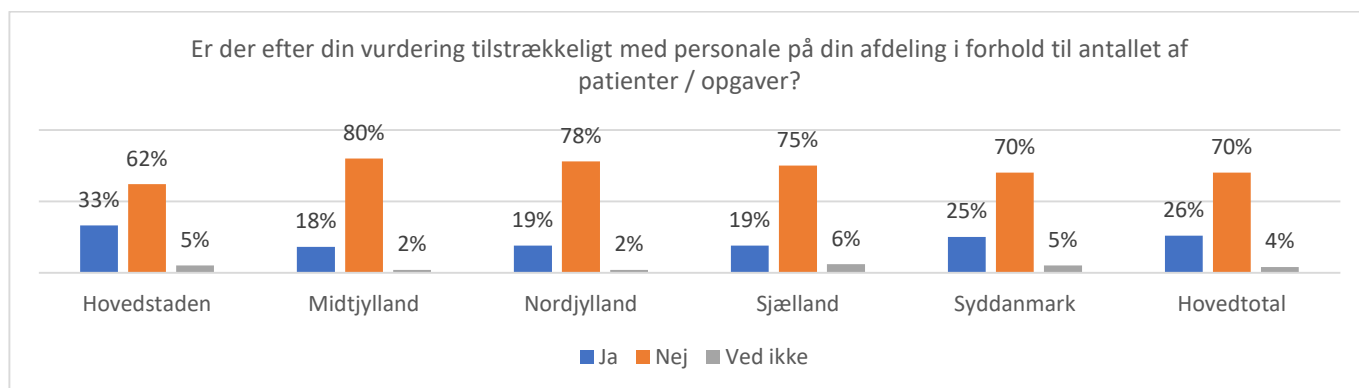
Cirka tre ud af ti overlæger i hver region har svaret på spørgeskemaet. I Region Hovedstaden har 36,6% svaret, i Region Midtjylland 34,2 %, i Region Nordjylland 31,3%, i Region Sjælland 31% og i Region Syddanmark 35,1%.

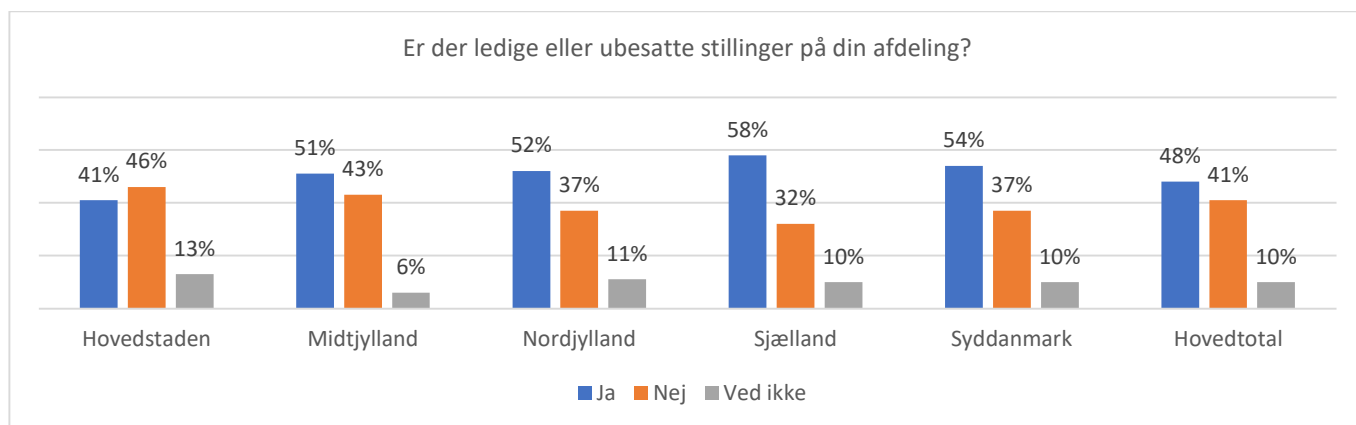
	Har ikke svaret på undersøgelsen	Svar	Besvarelser i %
Hovedstaden	1485	857	36,60%
Midtjylland	822	428	34,20%
Nordjylland	364	166	31,30%
Sjælland	532	239	31,00%
Syddanmark	798	431	35,10%

Mangel på personale

I Region Hovedstaden oplever færrest overlæger personalemangel, om end det stadig gælder over halvdelen af respondenterne (62%), mens hele 80% af overlægerne i Region Midtjylland, 78% i Region Nordjylland og 75% i Region Sjælland oplever at mangle personale i forhold til antal patienter og opgaver.

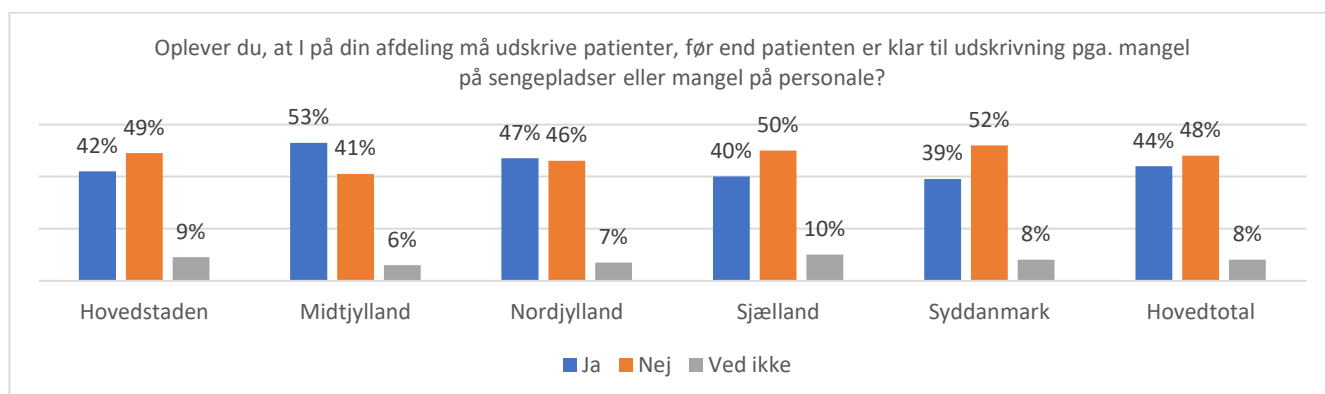

Mens 6 ud af 10 overlæger Region Sjælland (58%) oplever, at der er ledige stillinger, gælder det 'kun' for 4 ud af 10 (41%) af overlægerne i Region Hovedstaden. 54% af overlægerne i Region Syd, 52% i Region Nord og 51% i Region Midt oplever, at der er ledige eller ubesatte stillinger.

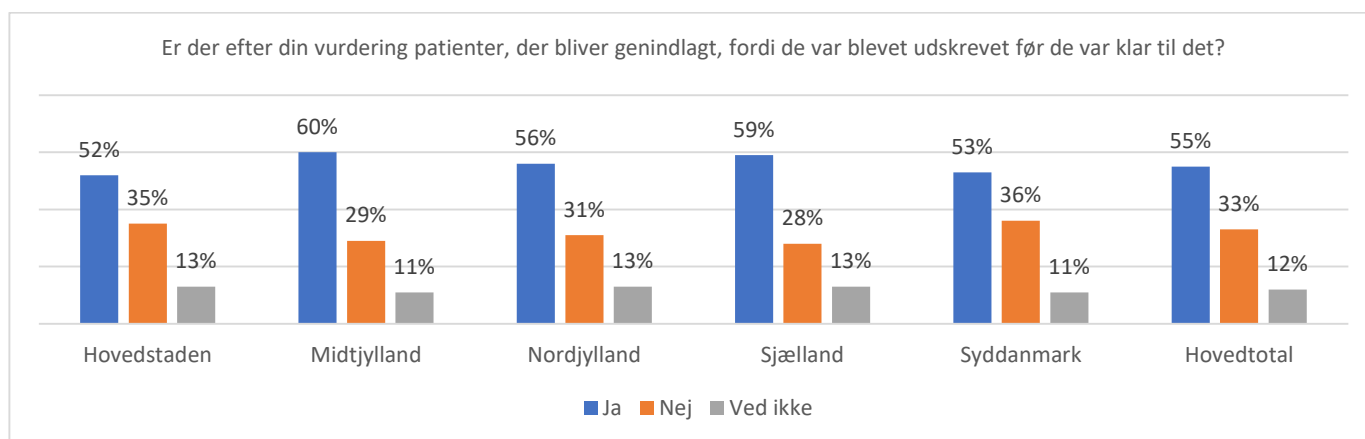

For tidlig udskrivning, genindlæggelser, overbelægning og aflysninger pga. personale og sengemangel

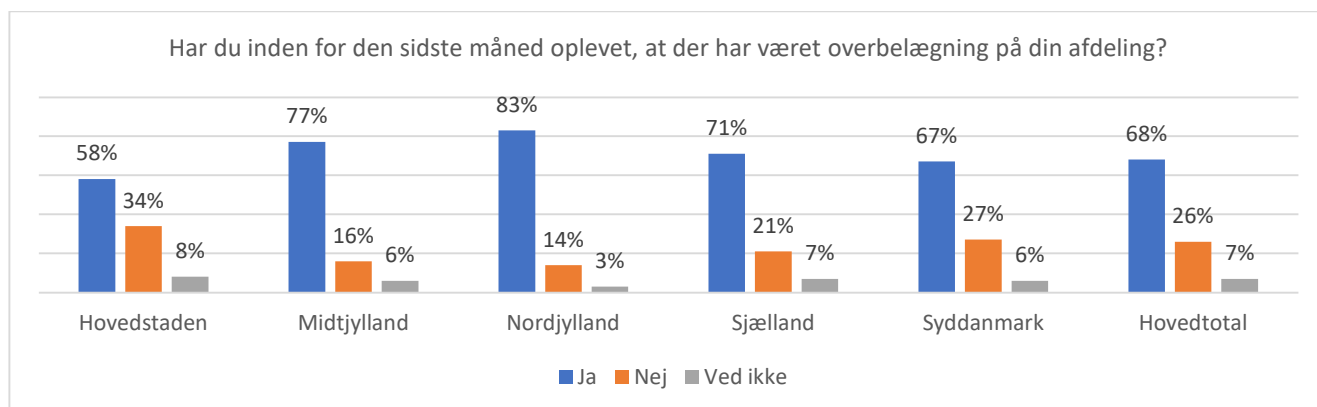
Flest overlæger i Region Midtjylland (53%) oplever at måtte udskrive patienter, før de er klar pga. mangel på sengepladser eller personale efterfulgt af Region Nordjylland (47%). I Region Syddanmark og Sjælland oplever færrest overlæger at måtte udskrive patienter før tid, om end det stadig gælder henholdsvis 39% og 40% af respondenterne.

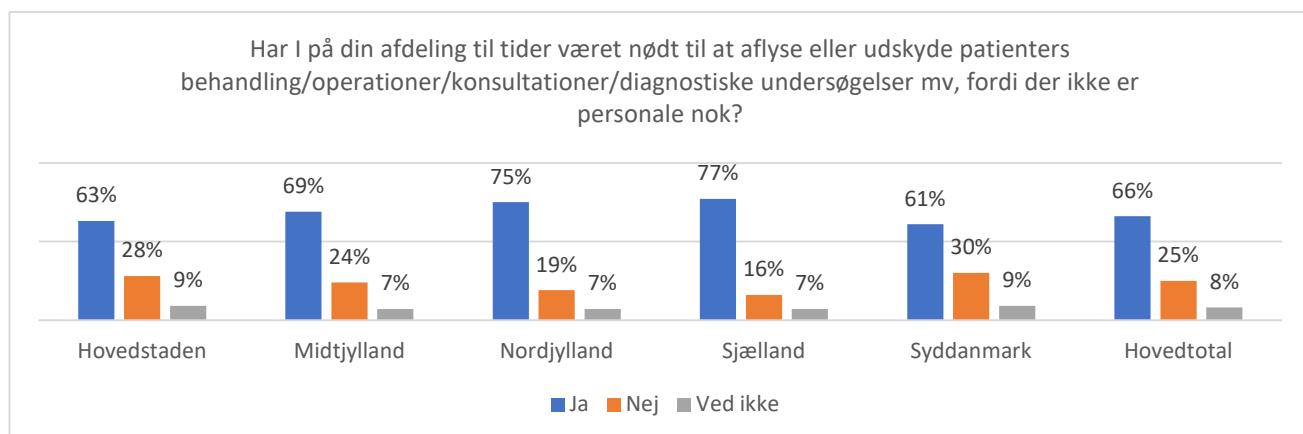
I alle regioner oplever over halvdelen af overlægerne, at patienter bliver genindlagt, fordi de er for tidligt udskrevet. Flest overlæger i Region Midtjylland (60%) oplever dette.

Mens syv ud af ti overlæger (68%) i gennemsnit på landsplan har oplevet overbelægning den seneste måned (i forhold til da svarene blev afgivet), gælder det for hele 83% af overlægerne i Region Nord og 77% i Region Midt. 58% af overlægerne i Region H har oplevet overbelægning indenfor et år.

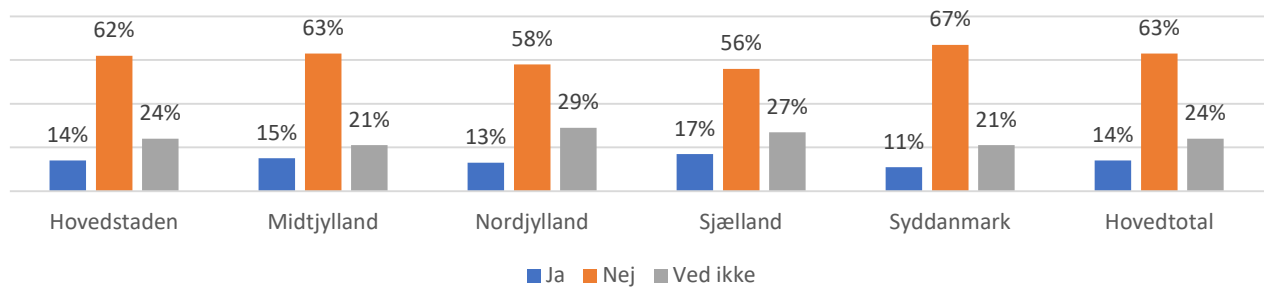
Flertallet af overlæger oplever at måtte aflyse eller udskyde patienters behandling, operationer m.v. fordi der mangler personale. Hele 77% i Region Sjælland og 75% i Region Nordjylland oplever dette. I Region Syd gælder det for 61%, I Region Hovedstaden for 63% og i Region Midt for 69%.

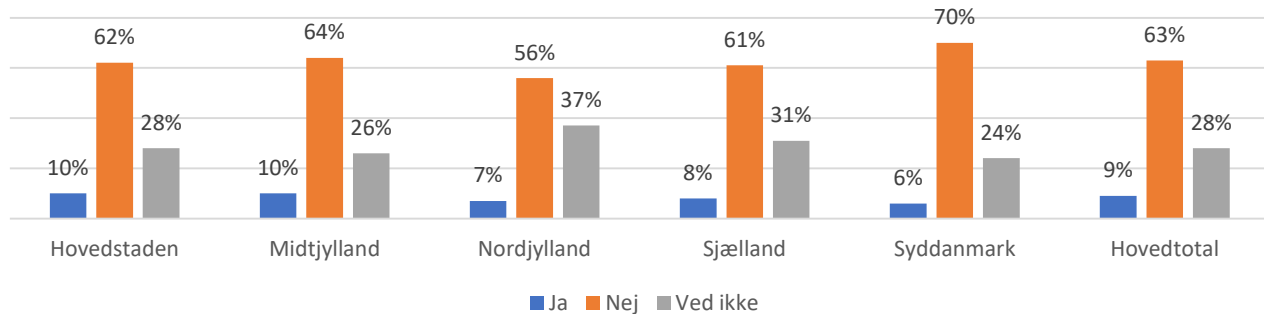
Tilsidesættelse af elementære kvalitetskrav og kliniske retningslinjer

Næsten hver femte overlæge i Region Sjælland (17%) oplever, at afdelingen det seneste år har tilsidesat elementære kvalitetskrav af hensyn til økonomi, mens det gælder for mellem 11 og 15% i de øvrige regioner. Samtidig oplever cirka hver tiende overlæge i Region Hovedstaden (10%), Region Midtjylland (10%) og Region Sjælland (8%) at man på afdelingen inden for det seneste år har tilsidesat kliniske retningslinjer af hensyn til økonomi. Det gælder for 7% i Region Nordjylland og 6% i Region Syddanmark.

Oplever du, at I på din afdeling inden for det seneste år har tilsidesat elementære kvalitetskrav af hensyn til økonomien?

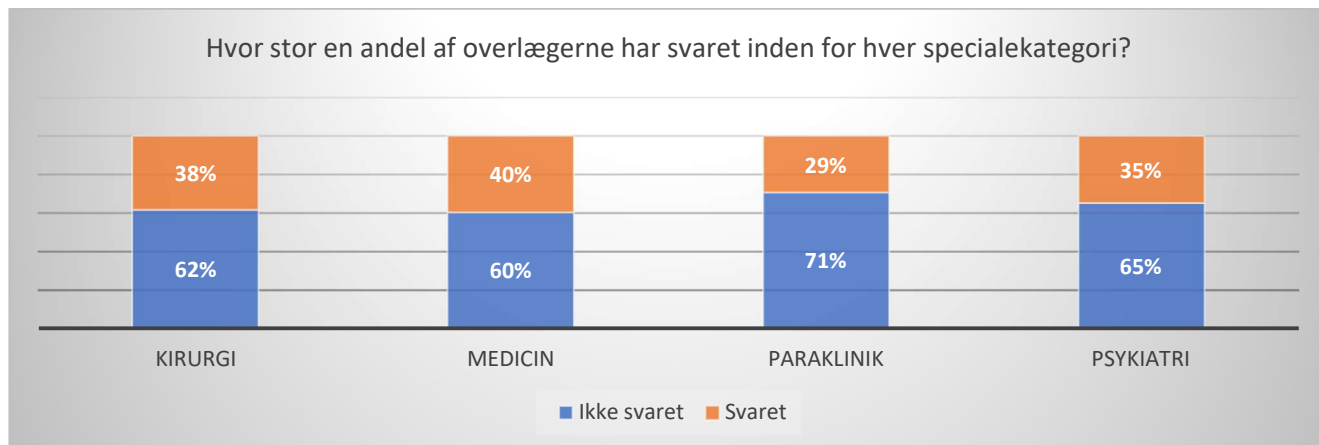

Oplever du, at I på din afdeling inden for det seneste år har tilsidesat kliniske retningslinjer af hensyn til økonomien?

Specialer

Et sted mellem tre og fire ud af ti overlæger i hver specialekategorisering har svaret på spørgeskemaet. Inden for kirurgi har 38,27% svaret, for medicin er tallet 39,64%, mens det for paraklinik ligger på 29,35% og for psykiatri 34,82%.

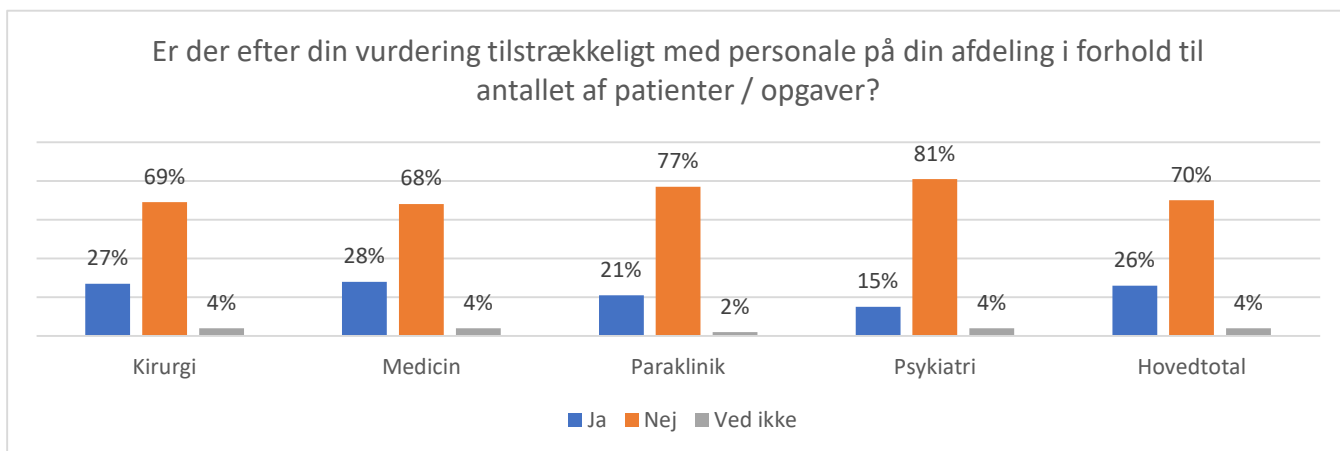
	Har ikke svaret på undersøgelsen	Svar	Besvarelser i %
Kirurgi	966	599	38,27%
Medicin	1684	1106	39,64%
Paraklinik	597	248	29,35%
Psykiatri	307	164	34,82%

Psykiatrien adskiller sig generelt som det mest pressede speciale, hvor flest oplever:

- at der mangler personale (81% mod landsgennemsnit på 70%),
- at måtte udskrive patienter før tid (65% mod hovedtal på 44%)
- at patienter bliver genindlagt, fordi de var udskrevet, før de var klar (78% mod hovedtal på 55%)

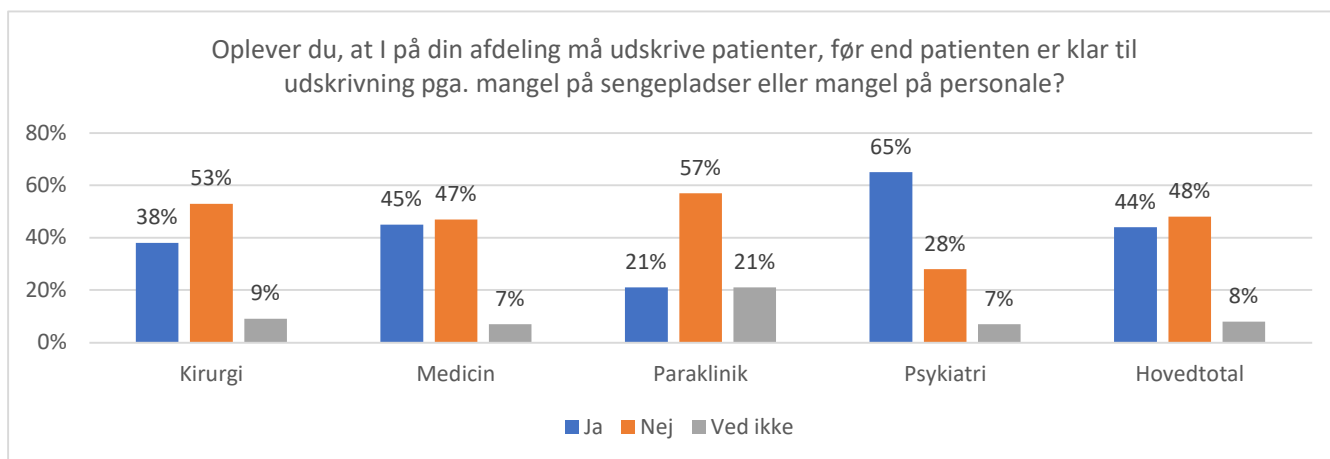
Alle mangler personale – især psykiatri og paraklinik

Overlæger indenfor alle specialer vurderer, at der ikke er tilstrækkeligt med personale på afdelingen i forhold til antallet af patienter og opgaver. Det gælder ca. syv ud af ti overlæger indenfor kirurgi (69%) og medicin (68%) , mens det gælder for hele otte ud af ti indenfor paraklinik (77%) og psykiatri (81%)

Patienter udskrives for tidligt – især psykiatri

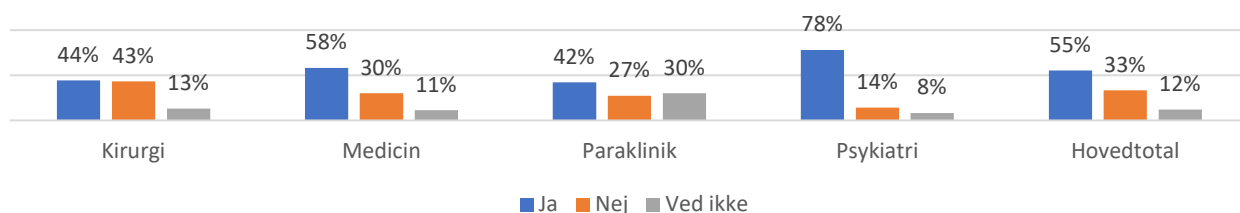
Flest overlæger indenfor psykiatrien (65%) oplever også at måtte udskrive patienter, før patienten er klar pga. mangel på sengepladser eller personale. Det samme gælder 45% af overlægerne indenfor medicin, 38% indenfor kirurgi og 21% indenfor paraklinik.

Mange patienter genindlægges pga. for hurtig udskrivning – navnlig indenfor psykiatrien

78% af overlægerne indenfor psykiatrien vurderer, at patienter er blevet genindlagt fordi de var blevet udskrevet, før de var klar til det. Det samme gælder 58% af overlægerne indenfor medicin, 44% indenfor kirurgi og 42% indenfor paraklinik.

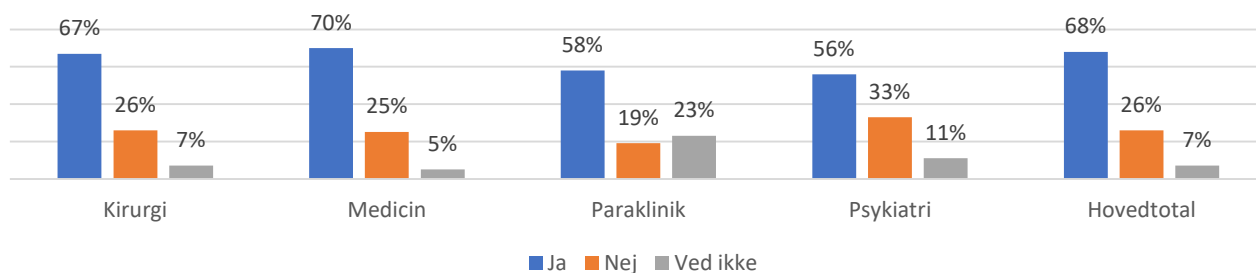
Er der efter din vurdering patienter, der bliver genindlagt, fordi de var blevet udskrevet før de var klar til det?

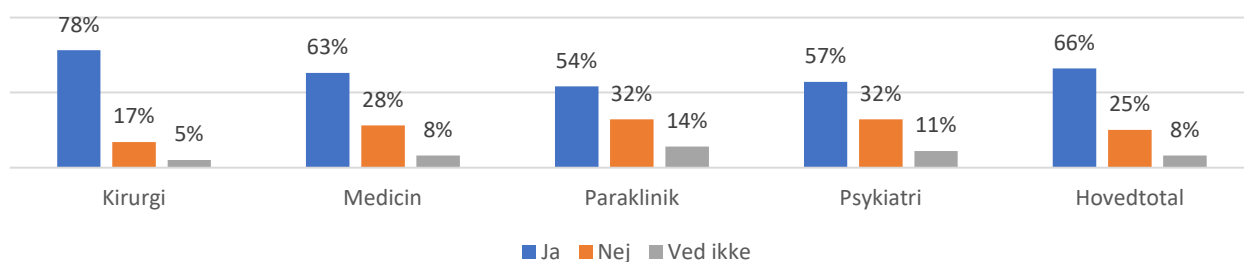
Medicin og kirurgi: mest presset på overbelægning og aflysninger

Til gengæld er psykiatrien det speciale, hvor færrest overlæger har oplevet overbelægning den seneste måned (56% mod et hovedtal på 68%). Flest overlæger inden for medicin (70%) og kirurgi (67%) har oplevet overbelægning. Det er også overlægerne indenfor kirurgi, der især oplever at måtte aflyse eller udskyde patienter. Det oplever 78% af kirurgerne, mens det 'kun' gælder 63% af overlæger indenfor medicin, 57% indenfor psykiatri og 54% indenfor paraklinik.

Har du inden for den sidste måned oplevet, at der har været overbelægning på din afdeling?

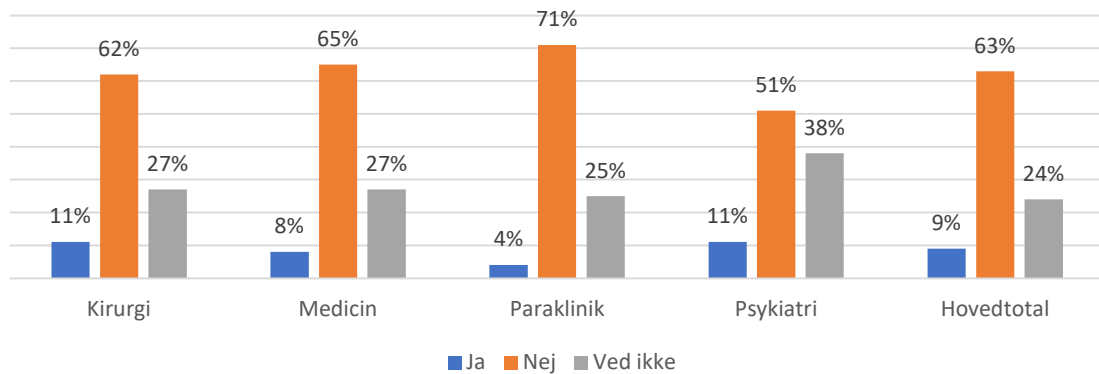
Har I på din afdeling til tider været nødt til at aflyse eller udskyde patienters behandling/operationer/konsultationer/diagnostiske undersøgelser mv, fordi der ikke er personale nok?

Paraklinik: mest presset på retningslinjer og kvalitetskrav

Endelig er det paraklinikere der mest typisk oplever at måtte tilsidesætte kliniske retningslinjer (71% mod et gennemsnit på 63%) og basale kvalitetskrav (69% mod et snit på 63%). Færres overlæger indenfor psykiateren oplever dette: 51% i forhold til kliniske retningslinjer og 57% i forhold til basale kvalitetskrav.

Oplever du, at I på din afdeling inden for det seneste år har tilsidesat kliniske retningslinjer af hensyn til økonomien?

Oplever du, at I på din afdeling inden for det seneste år har tilsidesat elementære kvalitetskrav af hensyn til økonomien?

